

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางวิถีพุทธของโรงเรียน
หนองแขงวิทยาคม อำเภอบ้านแซว จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัย : นางสาวสุภาณดา เทนอิสสระ

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาบาง เขมานนุโท, ดร. ป.ธ.๕, M.A. (Bud.), M.A. (Phil.),
Ph.D.(Phil.)

: ผศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ ป.ธ.๗, พธ.บ. ปรัชญา, M.A.(Bud.),
พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)

: ดร.ประยูร แสงใส, ป.ธ.๔.,พ.ม., พธ.บ., M.A., (Ed.) P.G.Dip.
in Journalism, Ph.D. (Ed.)

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการกิจกรรมตามแนวทางวิถีพุทธ ของโรงเรียน หนองแขงวิทยาคม อำเภอบ้านแซว จังหวัดขอนแก่น หลักธรรมที่ใช้ในกระบวนการ จัดการเรียนรู้ และผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนววิถีพุทธของ โรงเรียนหนองแขงวิทยาคม อำเภอบ้านแซว จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลภาคสนามสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ส่วนเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติตามหลักธรรมของนักเรียน โดยใช้คำร้อยละ

ผลจากการศึกษาพบว่า การจัดการกิจกรรมตามแนว วิถีพุทธ ของ โรงเรียน หนองแขง วิทยาคม มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้เยาวชนเป็นคนดี คนเก่ง และรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีความสุข โดย ถิ่นแนวทางปฏิบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ และเพิ่มเติมตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราชการ ๒๕๕๑ โดยยึดหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง

ในการบริหารตามหลักวิถีพุทธนั้น นักเรียนได้ปฏิบัติตามหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา เช่นพุทธคุณ ๓ คือระลึกถึงพุทธคุณเป็นสรณะอันประเสริฐด้วยการไหว้พระรับศีล และปฏิญาณตนเป็นพุทธมามกะจากพระสงฆ์ นักเรียนปฏิบัติตามหลักบุญกิริยาวัตถุ ๓ เช่น รู้จัก ให้ทาน รู้จักมีระเบียบวินัยหรือศีลในตนเอง นักเรียนปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา๓ เช่น รู้จัก ปฏิบัติตนอยู่ในวินัยหรือกติกาของโรงเรียน รู้จักมีจิตใจมุ่งมั่นคงในการศึกษา รู้จักใช้ปัญญาแก้ปัญหา

ชีวิตด้วยหลักอริยสัจ ๔ เช่น รู้จักเหตุของปัญหา รู้วิธีแก้ปัญหา เป็นต้นศรัทธา ๔ รู้จักเชื่อเรื่องกรรม และผลของกรรม เป็นต้น อباยมุข ๔ เช่น รู้จักเว้นจากการเล่นพนัน การดื่มสุรา พรหมวิหาร ๔ เช่น รู้จักให้อภัยแก่เพื่อนๆ เมื่อทำผิด รู้จักรักเมตตาต่อเพื่อนในโรงเรียนและสรรพสัตว์ อิทธิบาท ๔ เช่น รู้จัก พอใจทำ ตั้งใจทำ ฉลาดทำ พละ ๔ เช่น มีกำลังแห่งปัญญายึดหลักเบญจศีล (ศีล ๕) เช่น ไม่ทำร้ายเพื่อนๆ ทั้งทางกายและรวมถึงสัตว์ เบญจธรรม เช่น รู้จักมีเมตตาต่อเพื่อนๆ และคนอื่น การละ ๖ เช่น เคารพในพระรัตนตรัย เคารพในการศึกษาเล่าเรียนไม่ประมาท มีความกตัญญูทวาทที่ ทั้งต่อผู้ปกครองและครูในโรงเรียน

ผลของการจัดกิจกรรมมีผล ต่อพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของนักเรียน คือ นักเรียนมี ประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น รู้จักการปรับตัวเข้ากับสังคมและกลุ่มเพื่อนได้ดี มี ประสิทธิภาพในการศึกษา รู้จักยับยั้งอารมณ์ฝ่ายบาปทางกายวาจาและทางความคิด เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ทะเลาะกับเพื่อนๆ ไม่ทำความเดือดร้อนแก่ผู้ปกครองและชุมชน รู้จักกตัญญูทวาทที่ต่อ ผู้ปกครอง ชุมชนและสถานศึกษา ประพฤติตนเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน มีจิตใจร่าเริงแจ่มใสไม่ หดหู่หรือซึ้งซึม มีความเมตตาต่อเพื่อนๆ และรวมถึงสรรพสัตว์ นอกจากนั้น ยังพบว่า มีพัฒนาการ ในทางที่ดี เช่นนักเรียนมีมารยาทเรียบร้อยดีงาม แต่งกายเรียบร้อย มีวาจาสุภาพ ให้ความเคารพบูชา ผู้มีพระคุณ รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ตรงต่อเวลา เป็นต้น

Thesis Title : A Study of the Learning management by Buddhist Way of Nong Saeng
Vithayakom School, Ban Had District, Khon Kaen Province

Researcher : Miss Sukanda Tenissara

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha Bang Khemanando, Pali V, B.A. M.A.(Phil), M.A. (Bud.),
Ph.D. (Phil.)

: Asst. Prof. Dr. Sowit Bamrungphak, Pali VII, B.A. (Phil.),
M.A. (Bud.), Ph.D. (Bud.)

: Dr. Prayoon Saengsai (Pali IV, B.A., M.A. (Ed.), P.G. Dip.
In Journalism, Ph.D.(Ed.)

Date of Graduation : 29 March 2013

ABSTRACT

The objectives of this thesis were to study the learning management according to the Buddhist way of Nong Saeng Vithayakhom School, Dhamma in the process of learning management, the results of learning management according to the Buddhist way at Ban Had district, Khon Kaen province. This is a qualitative research by studying the fieldwork's data with interviewing the target group, and for the quantitative research, analyzing the data according to students' practice of Dhamma by the percentage.

The result showed that the study of the Buddhist way in the school had the goal for developing the youth to be a good and smart one, and spending the life with happiness by holding the approach of the basic education curriculum in 2001 and increasing the Basic Education Core Curriculum in 2008 by holding the Dhamma principle to foster the youth was noble and leading a life on the right way.

According to the administration of Buddhist way, the students behaved themselves followed the Dhamma principle such as recollecting to three of Buddha that was the precious refuge with paying respect to the Buddha and professing to be the Buddhist from the Buddha. The students behaved themselves followed the Base of meritorious action's principle such as knowing the largess, discipline, and precepts of oneself. The students behaved themselves following the

three studies such as knowing to behaved themselves into the discipline and rules of school, being mentally stable in study, knowing to use one's head in solving life's problem with the Four Noble Truths such as knowing the cause of problem, as knowing the solving method. The Four Beliefs were to believe the sin and the result of sin. The Four of all vices were to except the gamble and drinking. The Four sublime states of mind were to forgive the friends when them making a fault and being generous to friends in the school and all living creatures. The basis for success was the will, energy, thoughtfulness, and investigation. The Four Power is the power of wisdom, holding the five precepts such as excepting to hurt the friends both physical and animals, and the fivefold dharma such as being generous to friends and another people. The six respects such as to respect to the Buddha, the education, carefulness, and gratitude to the parents and teachers.

The result of the activity effected on a good behavior of students to get more efficiency in working, knowing well adapt with the society and friends. They were effective in the study, knowing to restrain emotion in physical sin, verbal sin, and thinking sin such as excepting to kill the animals, excepting to quarrel with the friends, excepting to do the trouble to parents and community, and knowing to be grateful to parents, community, and school. They were humble, cheerful, and kind to the friends and all living creatures. Besides that, they had a good development such as the students were a good courteous, good looking, to respect the benefactors, to be responsible in the assignment, and to be punctual.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความมีเมตตาธรรมและความปรารถนาดีจากท่านรองอธิการบดี และคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ทั้งฝ่ายบรรพชิต และคฤหัสถ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพระมหาบางขมานนุโท,ดร.ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.ประยูร แสงใส และผศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงศักดิ์ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นผู้ดูแลในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาวิชาการและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ความอนุเคราะห์ในด้านวิชาการและการจัดทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีพร้อมคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้กรุณาให้กำลังใจ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

ขอขอบคุณ คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกท่านของศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น ที่ได้เมตตาในการตรวจรูปแบบวิทยานิพนธ์ และแนะนำเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่และบุคลากรห้องสมุดวิทยาเขตขอนแก่น ที่ได้เอื้อเฟื้อคำরা วิทยานิพนธ์ หนังสือ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้อนุเคราะห์ด้วยดีมาตลอดในการค้นคว้า ข้อมูลต่างๆ ขอขอบคุณผู้บริหาร ครู และนักเรียนโรงเรียนหนองแซงวิทยาคมที่ให้ความร่วมมือในการ ให้สัมภาษณ์ข้อมูลจนทำให้ผู้ศึกษานำไปวิเคราะห์ข้อมูลประกอบวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอตั้งจิตอธิษฐานน้อมนำเอาเอาความดีทุกประการในการทำวิทยานิพนธ์นี้ ขอถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และบูชาคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ของข้าพเจ้าทุกท่านที่ได้ให้วิชาความรู้จนกระทั่งข้าพเจ้าได้เข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

นางสาวสุภาณดา เทนอิสสระ

๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖